

MEDELANDEN FRÅN
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN

ÅRGÅNG II
N:R 20

DEN 12 MARS
1917

ÅRGÅNG II
N:R 20

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIFVARE: REINHOLD NAUCLÉR

SVENSKA
TEKNOLOGFÖRENINGENS
VERKSAMHET UNDER ÅR 1916

BERÄTTELSE AFGIFVEN TILL FÖRENINGENS
STÄMMA DEN 22 MARS 1917

AF

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS
STYRELSE

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS HANDLINGAR. 90.

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS VERKSAMHET UNDER ÅR 1916.

Till Svenska Teknologföreningen.

Styrelsen för Svenska Teknologföreningen får härmed afgifva berättelse öfver förvaltningen af föreningens verksamhet under år 1916.

1. Medlemmar.

Under året hafva i föreningen inträdt 146 nya medlemmar, däraf 82 förutvarande ledamöter af Tekniska Högskolans studentkår.

Enligt hvad känt är har föreningen under året genom döden förlorat 25 medlemmar:

HILLMAN, FRANS HENRIK, kapten V. V. K.,
SCHENSTRÖM, CARL GERHARD, civilingenjör,
RYDHOLM, G. ADOLF, civilingenjör,
AHLSELL, ADOLF LUDVIG, öfveringenjör,
SVENSSON, AXEL LEONARD, civilingenjör
TJÄDER, CARL GUSTAF, ingenjör,
AMNELL, BENGT GUSTAF, skeppsbyggnadsingenjör,
STRIDSBERG, FRANS G., ingenjör,
GEJER, GUSTAF J. E., ingenjör.
NYSTRÖM, MARTIN FILIP, telegrafkommissarie,
JOHNSON, JOHN, järnvägsdirektör,
BERGMAN, DAVID, civilingenjör.
WICKMAN, GUSTAF, arkitekt,
WIDESTRÖM, A., ingenjör,

CASELI, ISAK HJALMAR, ingenjör,
 SCHUBERT, TORE LUDVIG, civilingenjör,
 SAXENBERG, KNUT THEODOR, ingenjör,
 HELLSTRAND, C. A., ingenjör,
 LILLIENBERG, VICTOR EDVARD, major,
 FISCHER, RAGNAR, civilingenjör,
 CARLSON, OSCAR FREDRIK, direktör,
 BUSCH, OCAR ADOLF, major,
 BACKMAN, CHARLES JEAN JULES EDNE, konsul,
 RAHM, NILS OLOF WILHELM, byråchef,
 PLATIN, C. OTTO, ingenjör.

Stadgad årlig afgift har erlagts af 2 020 ledamöter, hvaraf 918 voro bosatta i Stockholm med omnejd, 1 020 i landsorten och 82 i utlandet. Dessutom har ständigt ledamotsafgift erlagts af 2 ledamöter, hvarigenom antalet ständiga ledamöter under året uppgått till 67. Hela antalet röstberättigade ledamöter uppgick vid årets utgång till 2 233.

2. Sammanträden.

Inom föreningen hafva under år 1916 afhållits 56 sammanträden, nämligen 2 ordinarie stämmor, 1 extra stämman, 4 allmänna sammankomster med föreningen i dess helhet samt 49 afdelningssammanträden, sålunda fördelade:

Afdelningen för Mekanik	8
» » Elektroteknik	9
» » Husbyggnadskonst	9
» » Väg- och Vattenbyggnadskonst...	9
» » Kemi- och Bergsvetenskap.....	10
» » Skeppsbyggnadskonst	2
» » Teknisk undervisning	2

49

I ofvanstående äro inräknade föreningens årsmöte den 23 och 24 mars, ett Kemist- och Bergsmannamöte anordnat af Afdelningen för Kemi- och Bergsvetenskap den 30 maj, samt Afdelningens för Mekanik årsmöte den 21 oktober.

Den 16—19 sept. företogs en af föreningen anordnad färd till Vänersborg, Trollhättan, Lilla Edet och Göteborg, hvarvid den ombyggda Trollhätte kanal och Göteborgs stads hamnanläggningar besågos. I denna resa deltog ett 80-tal föreningsledamöter. Afdelningen för Husbyggnadskonst företog den 23 juni en utflykt till Västerås.

Styrelsen har under året haft 18 sammanträden.

3. Kommittéer.

Följande kommittéer hafva under året varit fungerande

Kommitté:	Afdelning:
1. <i>Afslutade:</i>	
Budgetskommitté 1917.....	—
Byggnadsstadgekommittén	H.
Centralupphandlingskom. I	—
Entreprenadkommittén	V.
Fastighetsregisterkommittén	V.
Föreningshuskommittén.....	—
Hotellbrandsstadgekommittén	—
Högskoleundervisningskommitté	V.
»	S.
Norrlandstrafikkommittén	—
Tegelnormkommitté	H.
»	V.
Tullrestitutionskommittén.....	M. V.
Vatten- och luftföroreningskommittén.....	S.
Öfverintendentsämbeteskommitté	H.
»	V.
	= 16 st.

2. *Pågående:* (vid årsskiftet 1916—1917):

Arkitekttaxekommittén	H.
Afvägningskommittén	V.
Betongkommittén	V.
Bibliotekskommittén	K.
Brandnomenklaturkommittén	—

Kommitté:	Afdelning:
Centralupphandlingskommittén II	—
Departementalkommittén	—
Elektriska kraftkommittén	—
Gasförgiftningskommittén	K.
Grufspelskommittén	K.
Handbokskommittén I	M.
Handbokskommittén VII	M.
Högskoleundervisningskommitté (beredningskommittén)	—
Isolationskommittén	E.
Järnkonstruktionskommittén	V.
Kakelugns- och spistäfplingskommittén	M.
Kemiska industrikontorskommittén	K.
Lifsfarekommittén	E.
Malmprotokommittén	K.
Markundersökningskommittén	V.
Museikommittén	—
Platsförmedlingskommittén	—
Rådgifvande föreningslokalkommittén	—
Stolpkommittén	E.
Svenska elektrotekniska kommittén	E.
Öfverspänningskommittén	E.
Öfverströmskommittén	E.

= 27 st.

4. Samarbete mellan Sveriges tekniska föreningar.

Den af de samarbetande tekniska föreningarna utsedda delegationen för behandling af frågan rörande den högre tekniska undervisningen har, i afvaktan på slutresultaten af Svenska Teknologföreningens beredningskommittés för samma ärende arbeten, ej ännu sammanträdt.

Något nytt ärende har ej under året upptagits till delegationsbehandling.

5. Medlemskap i andra föreningar.

Svenska Teknologföreningen har under året varit korporativ medlem i följande sammanslutningar:

Sveriges tekniskt-industriella skiljedomsinstitut.

Intern. Verband f. d. Materialprüfung der Technik.

Intern. Verband f. gewerb. Reschtschutz.

Assoc. perman. des Congrès de Navigation.

Till det på initiativ af föreningens Afdelning för Husbyggnadskonst bildade samfund för hembygdsvård, hafva under året som medlemmar anslutit sig föreningens Afdelningar för Husbyggnadskonst, Elektroteknik, Väg- och Vattenbyggnadskonst samt Kemi och Bergsvetenskap.

6. Stadgar och ordningsregler.

Någon ändring af föreningens stadgar och ordningsregler har ej under året vidtagits, men har styrelsen haft under behandling vissa förslag härom.

7. Föreningshusfrågan.

Vid extra stämma den 27 juni (ajournerad från den 22 juni) framlade föreningens ordförande, kapten G. Malm, å »Föreningshuskommitténs» vägnar af styrelsen tillstyrkt förslag för lösning af föreningens byggnadsfråga. Förslaget var baserat på åstadkommande af ett kombineradt föreningens- och affärshus å tomterna n:o 4 och 10 i kvarteret Stuten i Stockholm, hvilka tomter af ett för ändamålet bildadt fastighetsaktiebolag skulle förvärfvas och byggas på för föreningens behof lämpligt sätt, samt träffande af öfverenskommelse mellan föreningen och bolaget i sådan form att föreningens intressen blefvo på bästa sätt tillgodosedda. Föreningen beslöt enhälligt bifalla förslaget och godkänna de principer, på hvilka vid stämman föreliggande förslag till aftal mellan föreningen och fastighetsaktiebolaget var grundadt, och uppdrog åt föreningens styrelse att i hufvudsaklig öfverensstämmelse härmed upprätta dylikt aftal. Därmed har ett för föreningens framtid säkerligen mycket betydelsefullt steg tagits. Bolaget, som erhållit namnet »Svenska Teknologföreningens Fastighetsaktiebolag», har sedan konstituerats den 7 juni. En af dess första åtgärder var att utlysa täflan om rit-

ningar till ofvannämnda tomters bebyggande. Täflings-tiden utgick den 1 dec. 1916 och hade då 9 stycken förslag inkommit. Prisbedömningen hann dock ej avslutas under år 1916.

8. Ahlsellska fonden.

Föreningen har under året fått mottaga en testamentarisk donation af framlidne öfveringenjör Adolf Ahlsell å 10 000 kronor, att utgöra en fond för resestipendier för väg- och vattenbyggnadsingenjörer.

9. Öfriga inom föreningen behandlade viktigare ärenden.

Då frågan om departementalreformen väntats vid 1917 års riksdag komma att blifva aktuell, har styrelsen på förslag af föreningens departementalkommitté den 8 dec. 1916 aflåtit en underdånig skrifvelse, hvori betonas betydelsen af, att ej blott ett *nytt handelsdepartement*, utan äfven ett *nytt departement för kommunikationer och allmänna arbeten* snarast må komma till stånd.

Efter omfattande utredning af en föreningskommitté har föreningen vid allmänt sammanträde den 18 okt., i enlighet med af nämnda kommitté framställt förslag, uttalat sig för att en lagstiftning angående *vatten- och luftförorening* må komma till stånd i öfverensstämmelse med i diktningsslagskommitténs förslag till lag härom angifna hufvudprinciper, för såvidt de vid en mera fullständig utredning af luftföroreningsfrågan befinnas vara hållbara. Utlåtandet har expedierats dels till chefen för Kungl. finansdepartementet, dels till styrelsen för Kungl. Tekniska Högskolan, hvarifrån ärendet remitterats till föreningen.

Sedan vid allmänt sammanträde den 16 maj diskuterats frågan om *undervisningen i hållfasthetslära, maskinelement samt kraftanläggnings teknik och energifördelning vid Kungl. Tekniska Högskolan*, har af styrelsen på föreningens uppdrag expedierats utlåtande i ärendet, enligt af föreningens beredningskommitté för den högre tekniska undervisningen framlagdt förslag.

Af Afdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst afgifvet utlåtande angående *undervisningen inom Kungl. Tekniska Högskolans fackskola för väg- och vattenbyggnadskonst* har expedierats till styrelsen för Kungl. Tekniska Högskolan.

Äfven har Afdelningen för Skeppsbyggnadskonst under året afgifvit ett utlåtande rörande *undervisningen i skeppsbyggnadskonst vid Kungl. Tekniska Högskolan*. Detta utlåtande har af styrelsen remitterats till föreningens beredningskommitté för frågan om den högre tekniska undervisningen.

Särskilda sakkunnigas förslag till *omorganisation af öfverintendentsämbetet* remitterades af chefen för Kungl. finansdepartementet först till föreningens Afdelning för Husbyggnadskonst och sedan äfven direkt till föreningen för att bereda öfriga afdelningar inom föreningen tillfälle att i ärendet uttala sig. På grund häraf hafva utlåtanden om förslaget afgifvits till chefen för Kungl. finansdepartementet, dels från Afdelningen för Husbyggnadskonst, dels genom föreningens styrelse från Afdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst, sedan inom nämnda båda afdelningar ärendet blifvit af särskildt tillsatta kommittéer förberedt.

Till riksdagens jordbruksutskott har aflåtits en skrifvelse från Afdelningen för Kemi och Bergsvetenskap med tillstyrkande af anslag för *djupborrningar i Skåne*.

Vidare har i anledning af reuiss frågan om *åtgärder för underlättande af trafiken utmed Norrlandskusten och på de norrländska hamnarna* behandlats inom en af styrelsen tillsatt kommitté, hvars utlåtande som svar på remissen expedierats till riksdagens tredje tillfälliga utskott.

Utlåtande öfver förslaget till *lag om illojal konkurrens* har af styrelsen afgifvits till Kungl. kommerskollegium på grundval af en föreningskommittés yttrande i ärendet.

Till Kungl. kommerskollegium hafva slutligen äfven expedierats utlåtanden af genom styrelsens försorg tillsatta kommittéer rörande tillämpningen af *tulltaxeförordningens § 8 mom. 2*, och angående *järnvägsrådets sammansättning* samt af en inom Afdelningen för Mekanik utsedd kom-

mitté beträffande *en af ingenjör N. Granqvist gjord uppfinning.*

Centralupphandlingssakkunniges betänkande med *förslag till ny statens leveransförordning m. m.* har Kungl. kommerskollegium öfversändt till föreningens granskning och har styrelsen, sedan den till en tremannakommitté lämnat uppdrag att uttala sig om förslaget, i hvad detsamma berör tryckfrihetsförordningen, med instämmande i af denna kommitté aflämnadt yttrande insändt detta till Kungl. kommerskollegium, då ärendet i denna del var af brådskande beskaffenhet. I öfrigt är *centralupphandlingssakkunniges* ifrågavarande betänkande föremål för pröfning af en större kommitté med representanter från föreningens olika afdelningar.

En kommitté, som tillsatts af styrelsen, för afgifvande af yttrande om § 3 i af särskilda sakkunnige afgifvet förslag till *brandstadga för hotell och pensionat*, angående hvilket ärende chefen för Kungl. civildepartementet önskat höra föreningens mening, har ej före utgången af år 1916 fullgjort sitt uppdrag.

Föreningens styrelse har genom utfärdad kungörelse uppmanat hugade personer att senast den 2 januari 1917, i enlighet med gällande bestämmelser inkomma med täflingskrifter för vinnande af *Polhemspris*.

Aftalet med Tekniska Högskolans studentkår har af styrelsen uppsagts att gälla med utgången af år 1917, emedan styrelsen ansett aftalet i fråga böra erhålla ändrad form.

10. Handböcker och handlingar.

Föreningens serie tekniska handböcker har under året ökats med n:o XVII, Allmänna bestämmelser rörande, entreprenader inom väg- och vattenbyggnadsfacket.

Af föreningens handlingar hafva följande nummer utkommit:

N:o 77. Definitivt förslag till allmänna bestämmelser rörande entreprenader inom väg- och vattenbyggnads-

facket, afgifvet af kommitterade inom Afdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst.

N:o 78. Sveriges vattenkraft och bränslefrågan, af civilingenjör Carl A. Rossander. Inledningsföredrag vid Svenska Teknologföreningens årsmöte den 23—24 mars 1916.

N:o 79. Yttrande afgifvet af beredningskommittén för den högre tekniska undervisningens omorganisation. I. Undervisningen i hållfasthetslära, maskinelement samt kraftanläggningsteknik och energifördelning.

N:o 80. Förslag till yttrande rörande undervisningen vid Kungl. Tekniska Högskolans fackskola för Väg- och Vattenbyggnadskonst afgifvet af kommitterade, utsedda af Svenska Teknologföreningens Afdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst.

N:o 81. Yttrande afgifvet af beredningskommittén för den högre tekniska undervisningens omorganisation. I. Undervisningen i hållfasthetslära, maskinelement samt kraftanläggningsteknik och energifördelning. (Förnyadt yttrande.)

N:o 82. Yttrande öfver betänkande angående omorganisation och lönerreglering af K. öfverintendentsämbetet m. m., afgifvet af inom Svenska Teknologföreningens Afdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst tillsatta kommitterade.

N:o 83. Yttrande af den af Svenska Teknologföreningen tillsatta kommittén för afgifvande af utlåtande öfver förslag till lag angående vatten- och luftförening.

N:o 84. Förslag till utlåtande från Svenska Teknologföreningens Afdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst öfver betänkande angående omorganisation och lönerreglering af K. öfverintendentsämbetet m. m., upprättadt af inom Afdelningen tillsatta kommitterade.

N:o 85. Yttrande öfver K. öfverintendentsämbetets förslag till ny byggnadsstadga för rikets städer, afgifvet af kommitterade, utsedda inom Sv. Teknologföreningens Afdelning för Husbyggnadskonst.

N:o 86. Yttrande rörande undervisningen i fackskolan för Väg- och Vattenbyggnadskonst vid Kungl. Tekniska Högskolan, antaget af Sv. Teknologföreningens Afdelning för Väg- och Vattenbyggnadskonst den 29 maj 1916.

N:o 87. Förslag till budget för år 1917 för Svenska Teknologföreningen af föreningens styrelse afgifvet den 22 nov. 1916.

11. Teknisk Tidskrift.

Antalet textsidor i tidskriftens olika afdelningar i årgången för 1916 jämte motsvarande siffror för 1915 hafva varit:

	Antal	textsidor.
	1915	1916
Veckoupplagan	534	484
Afdelningen för Mekanik	108	122
» » Elektroteknik	136	152
» » Arkitektur	132	160
» » Väg- och Vattenbyggnadskonst	156	168
» » Kemi och Bergsvetenskap	180	106
		B. 94
		Fört. å
		muts. &c. 63
» » Skeppsbyggnadskonst	74	90
Summa	1 320	1 439

12. Personal.

Inom föreningens personalorganisation hafva de viktigare posterna inga förändringar förekommit.

13. Ekonomi.

Rörande föreningens ekonomi hänvisas till särskild af styrelsen upprättad redogörelse.

Stockholm den 27 febr. 1917.

För Svenska Teknologföreningens styrelse

CARL A. ROSSANDER.

K. A. Fröman.

Redogörelse för Svenska Teknologföreningens ekonomi under år 1916.

I anslutning till af styrelsen afgifven berättelse för föreningens verksamhet under år 1916 får styrelsen härmed rörande den ekonomiska förvaltningen under samma år anföra följande.

Föreningen har under år 1916 för utgifvande af Teknisk Tidskrift åtnjutit sedvanligt statsunderstöd af kr. 5 000 samt understöd af kr. 1 000 från Letterstedtska föreningen. Dessutom har föreningen för täckande af omkostnader för å allmänt uppdrag verkställa utredningar m. m. fått uppbära ett belopp af kr. 6 650.

Den rådande dyrtiden har naturligtvis i åtskilliga afseenden medfört ökade kostnader för föreningen. Styrelsen har dock tillfredsställelsen att kunna konstatera att äfven föreningens inkomster rätt afsevärdt stigit.

Teknisk Tidskrifts annonsintäkter för 1916 hafva, tack vare de af styrelsen vidtagna åtgärder rörande annonsafdelningen; hvarom meddelande lämnats i 1915 års berättelse, stigit med ca kr. 14 000: — öfver fjolårrets, men samtidigt hafva äfven utgifterna för papper, framställningskostnader och löner stegrats ganska betydligt. På grund häraf har tillskottet till Teknisk Tidskrift måst ökas med kr. 4 092: 10, utöfver i budgeten upptaget belopp kr. 6 000: —.

Beträffande bokslutet, som framgår af här bilagda tabblåer, ansér styrelsen sig vidare böra påpeka följande.

Summan af inträdes- och årsavgifter är ca kr. 4 000: — högre än för år 1915, hvilket ju visar en glädjande till-